

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2011-3-228 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 11-57/1507-537
Karar Tarihi : 17.11.2011

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE,
Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Dr. Murat ÇETİNKAYA,
Reşit GÜRPINAR, Prof. Dr. Metin TOPRAK

B. RAPORTÖRLER: Neyzar ÜNÜBOL, Nesrin SAĞLAM

**C. BAŞVURUDA
BULUNAN**

20

:- Erhan HUBUP
Orta Mh. 681 Sk. No:15 Mahmure Çamlıyurt Apt. K:2 D:5 Adapazarı

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA YAPILAN:

30

- Abalıoğlu Yem Soya ve Tekstil A.Ş.
Kemalpaşa Mah. 412 Sk. No.4 Pınarbaşı/İzmir
- Beypi Beypazarı Tarımsal Üretim Paz. San. ve Tic. A.Ş.
D100 Karayolu 7. km Bolu
- Erpiliç Entegre Tavukçuluk Üretim Pazarlama ve Ticaret Ltd. Şti.
Dedeler Köyü Göynük/Bolu
- Şen Piliç Gıda Sanayi A.Ş.
Altıntepe Mah. Galipbey Cad. No:1 Maltepe/İstanbul
- Keskinoğlu Tavukçuluk ve Damızlık İşlt. San Tic. A.Ş.
Kayalıoğlu Kasabası Akhisar/Manisa

40

E. DOSYA KONUSU: Lezita, Erpiliç, Beypiliç, Şen Piliç, Keskinoğlu markalı piliç ve sofralık yumurta üreticisi firmaların, bayileri ile münhasırlık koşulu ile çalışması sebebiyle küçük ölçekli üreticilerin pazardan pay almasının engellendiği iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Yapılan başvuruda özetle; piliç eti ve sofralık yumurta üreticisi olan Abalıoğlu Yem Soya ve Tekstil A.Ş. (Lezita), Erpiliç Entegre Tavukçuluk Üretim Paz. ve Tic. Ltd. Şti. (Erpiliç), Beypi Beypazarı Tarımsal Üretim Pazarlama Sanayi Ve Ticaret A.Ş. (Beypiliç), Şenpiliç Gıda Sanayi A.Ş. (Şen Piliç), Keskinoğlu Tavukçuluk ve Damızlık İşlt. San. Tic. A.Ş. (Keskinoğlu) teşebbüslerinin bayileri ile münhasırlık koşulu ile çalıştığı ve bu sebeple diğer marka piliç eti üreticisi küçük ölçekli firmaların pazardan

11-57/1507-537

50 pay almasının güçleştiği, nitekim bu büyük üreticilerin piliç pazarının %85'ine sahip oldukları iddia edilerek konu hakkında 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun kapsamında gereğinin yapılması talep edilmiştir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 21.9.2011 tarih ve 6610 sayı ile giren başvuru üzerine düzenlenen 30.9.2011 tarih ve 2011-3-228/İ-11-391.NM sayılı İlk İnceleme Raporu, 13.10.2011 tarihli Kurul toplantısında görüşülerek, 11-52/1326-M sayı ile önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. İlgili karar uyarınca yapılan inceleme sonucunda hazırlanan 10.11.2011 tarih ve 2011-3-228/ÖA-11-391.NM sayılı Önaraştırma Raporu 11.11.2011 tarih ve REK.0.17.00.00-110.02.02/423 sayılı Başkanlık Önergesi ile 11-57 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

60 **H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda özetle;

- Dosya konusu iddialara ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun çerçevesinde soruşturma açılmasına gerek olmadığı ve şikâyetin reddinin gerektiği
- Beypi Beypazarı Tarımsal Üretim Paz. San. ve Tic. A.Ş.'ye bayilik sözleşmelerinin süresinin beş yıla sınırlandırılması işleminin ivedilikle yapılması yönünde görüş gönderilmesi gerektiği
kanaat ve sonucuna ulaşıldığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

70 **I.1.1. İlgili Ürün Pazarı**

Şikâyet konusu iddialar teşebbüslerin piliç eti ve sofralık yumurta üretimi alanındaki faaliyetleri ile ilişkilidir. Genel anlamda beyaz et sektörü içinde yer alan ürünler tavuk, hindi, kaz, ördek gibi kanatlı hayvanlardan elde edilmektedir. Ancak ülkemizde kaz, ördek ve hindi gibi kanatlı hayvanların tüketimi oldukça düşük seviyelerdedir. Gerçekleşen kanatlı eti üretimine bakıldığında üretimin yaklaşık %..'sinin piliç eti olduğu, hindi etinin toplam üretim içinde sadece %..'lük bir payı olduğu ve kalan %..'lük kısmın ise köy tavuğu, yumurta tavuğu ve diğer kanatlı hayvanlardan oluştuğu görülmektedir. Bu nedenle piliç etinin diğer kanatlı etlerinden ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir. 25.11.2009 tarih ve 09-57/1393-362 sayılı Kurul kararında ilgili ürün pazarı piliç eti pazarı olarak belirlenmiştir.

Şikâyet konusu teşebbüslerin diğer faaliyeti ise yumurta satışlarıdır. Yumurta çeşitleri, piliç üretiminde kullanılan damızlık yumurta ve kuluçkalık yumurta ile doğrudan tüketim amacıyla perakende ve toptan satış noktalarına satılan sofralık yumurta olmak üzere türlere ayrılmaktadır. Dosya konusu bakımından ilgili ürün pazarı sofralık yumurta olarak belirlenebilecektir. Dolayısıyla, dosya kapsamında ilgili ürün pazarları "piliç eti pazarı" ve "sofralık yumurta" pazarı olarak tespit edilmiştir.

90 **I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar**

Piliç eti ve sofralık yumurta pazarları bakımından pazara giriş, arz kaynaklarına ulaşma, üretim, dağıtım, pazarlama ve satış şartlarının bölgesel bir farklılık göstermediği dikkate alınarak ilgili coğrafi pazar "Türkiye" olarak belirlenmiştir.

I.2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

100 Münhasır bayilik anlaşmaları, diğer bir ifadeyle alıcıya rekabet etmeme yükümlülüğü getiren tek marka anlaşmaları, teşebbüsün piyasada belirli bir pazar gücüne sahip bulunması halinde, başta pazarı kapama olmak üzere rekabet üzerinde olumsuz etkileri bulunabileceğinden, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında incelemeye tabi tutulacak nitelikte anlaşmalardır. Ancak bu tür anlaşmalar 4. maddeyi ihlal edecek nitelikte olsa dahi 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde sayılan muafiyet koşullarını sağladığı takdirde 4. maddenin yasaklayıcı hükmünden muaf tutulabilecektir.

110 Başvuru konusu iddia Lezita, Erpiliç, Beypiliç, Şen Piliç, Keskinöğlü markalı piliç eti ve sofralık yumurta üreticisi firmaların satış noktaları ile yaptığı münhasır bayilik anlaşmalarının rekabeti kısıtladığına ilişkindir. Dolayısıyla iddia konusu eylemler 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine bakılarak bir an için rekabet kısıtı şeklinde görülebilecekse de, ayrıca eylemin 5. madde kapsamındaki muafiyet hükmünden yararlanıp yararlanmadığı da değerlendirilmelidir.

120 Üreticiler ile perakende satış noktaları arasında yapılan anlaşmalar, teşebbüslerin üretim veya dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde yer almaları nedeniyle dikey anlaşma niteliğindedir. 2002/2 sayılı Tebliğ dikey anlaşmaların 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi hükümlerinin uygulanmasından grup olarak muaf tutulmasının koşullarını belirlemektedir. Buna göre bir dikey anlaşmanın grup muafiyetinden yararlanmasının şartlarından birisi sağlayıcının mal veya hizmetleri sağladığı ilgili pazardaki payının %40'ı aşmamasıdır.

120 Söz konusu Tebliğ'in 5. maddesi ise rekabet etmeme yükümlülüğünün ne şekilde uygulanacağını tanımlamaktadır. 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesi uyarınca pazar payı %40'ın altında olan bir teşebbüs alıcısına beş yılı aşmamak koşulu ile rekabet etmeme yükümlülüğü getirebilmektedir. İddia konusu eylemlerin grup muafiyetinden yararlanıp yararlanmadığının tespiti bakımından öncelikle hakkında inceleme yapılan teşebbüslerin ilgili pazarlardaki payının ve uygulanan rekabet etmeme yükümlülüğünün süresinin belirlenmesi gerekmektedir.

130 Başvuruya konu teşebbüslerden Lezita hakkında aynı konuya ilişkin daha önce yapılan bir başka başvuru neticesinde 15.7.2011 tarih ve 11-43/940-304 sayılı Kurul kararı ile, Lezita'nın münhasır bayilik uygulamasının olmadığı ve olsa dahi pazar payı ve sözleşme süresi gereği grup muafiyetinden yararlanabildiği gerekçesiyle konu hakkında soruşturma yapılmasına gerek olmadığına hükmedilmiştir.

140 Hakkında inceleme yapılan diğer teşebbüslerden Erpiliç, Beypiliç, Şenpiliç ve Keskinöğlü'nün piliç eti pazarındaki 25.11.2009 tarih ve 09-57/1393-362 sayılı Kurul kararından alınan pazar paylarına ise aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

11-57/1507-537

Tablo. Piliç eti pazarındaki ilk sekiz teşebbüs ve pazar payları

Teşebbüs	Ciro Bazında Yıllara Göre Pazar Payı (%)						
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Banvit							
Bey Piliç							
Erpiliç							
Şen Piliç							
Cp Piliç							
Keskinoğlu							
Şeker Piliç							
Abaloğlu							

Diğer yandan önaraştırmaya konu teşebbüslerden yalnızca Keskinoğlu ve Bey Piliç sofralık yumurta üretimi yapmaktadır. Beypiliç 2011 yılında yumurta üretimine başlamış ve ilk yıl için üretim hedeflerini 2.000.000 yumurta olarak açıklamıştır. Keskinoğlu'nun ise 2011 yılı üretiminin 900.000.000 adet olduğu bilinmektedir. Toplam yumurta üretiminin yaklaşık 14.614.688.078 adet olduğu Türkiye sofralık yumurta pazarında söz konusu teşebbüslerin payları ise yine %40 pazar payı eşiğinin altında kalmaktadır. Nitekim şikayet konusu teşebbüslerin toplam pazar payları da düşüktür. Bununla birlikte hem piliç eti hem de sofralık yumurta pazarları, oldukça fazla üreticinin yer aldığı rekabetçi bir pazardır. Bu bakımdan söz konusu teşebbüslerin yaptıkları münhasır anlaşmaların pazar üzerindeki toplam etkisinin de rekabetçi endişe uyandıracak düzeyde olmadığı kanaatine varılmıştır.

Başvuruya konu teşebbüslerin pazar paylarının her iki pazarda da %40'ın altında olduğu ve dolayısıyla pazar payı eşiği bakımından 2002/2 sayılı Tebliğ'in kapsamına girdikleri görülmektedir. Bu nedenle ilgili teşebbüslerin süresi beş yılı aşmayan münhasır bayilik uygulamaları 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin yasaklayıcı hükmünden muaftır.

Teşebbüslerin sözleşme sürelerinin öğrenilmesi amacıyla Erpiliç, Beypiliç, Şenpiliç ve Keskinoğlu'ndan konu hakkında bilgi ve bayilik sözleşmelerinin bir örneği talep edilmiştir. Teşebbüslerden gelen cevabi yazılardan; Şenpiliç'in 3.11.2011 tarih ve 7609 sayılı yazısında münhasırlık uygulamalarının olmadığı ve sözleşme sürelerinin en fazla beş yıl olduğu, yazının ekinde yer alan sözleşme örneği incelendiğinde, sözleşmede açıkça münhasırlık hükmü olmadığı ancak bayiye alım miktarını taahhüt etmesi şartı konduğu görülmektedir. Sözleşmede bayi için belirli alım miktarı öngörülmesi bazı durumlarda (örneğin belirlenen alım miktarı bayinin toplam satış miktarına eşit ise) münhasırlık sonucunu doğurabilmektedir. Ancak sözleşme süresinin 5 yıl olmasından dolayı, bu hüküm münhasırlık sonucunu doğursa dahi grup muafiyeti kapsamında olacaktır. Erpiliç'in bayileri ile yapmış olduğu sözleşme örneği incelendiğinde, sözleşmenin C.II numaralı bölümünde rekabet yasağının düzenlendiği ve bayinin Erpiliç dışında piliç eti satmasının yasaklandığı görülmektedir. Ancak sözleşme süresi 5 yıl ile sınırlıdır. Keskinoğlu ise hem yumurta hem de piliç eti satışına ilişkin bayilik sözleşmelerinden birer örnek göndermiştir. Yumurta satışına ilişkin bayilik sözleşmesinin 4. maddesi ve piliç eti satışına ilişkin bayilik sözleşmesinin 3. maddesi başka markalı yumurta ve piliç eti satışını yasaklamaktadır. Ancak her iki sözleşme de bir yıl sürelidir.

180 Beypiliç'in sözleşme örneğinde ise farklı bir durum ile karşılaşılmıştır. Beypiliç'in söz konusu sözleşmesinin 3.6 numaralı maddesi bayinin Beypiliç ürünleri dışında başka markalı ürünleri satmasını yasakladığı ve sözleşmenin sınırsız süreli olarak düzenlendiği görülmüştür. Söz konusu durumda Beypiliç'in bayilik sözleşmesinin grup muafiyetinden yararlanabilmesi için sözleşme süresini en fazla 5 yıl olarak düzenlemesi gerekmektedir. Bu konu ile ilgili Beypiliç genel müdür yardımcısı ile 4.11.2011 tarihinde raportörlerce telefon görüşmesi yapılmış, sözleşmelerin fiilen uygulanma süreleri ile ilgili bilgi talep edilmiştir. Telefon görüşmesinde ve ayrıca Beypiliç'in bu konuya açıklama getiren yazısında sözleşmelerin süresiz olarak imzalandığı ancak sözleşme koşullarında değişiklik meydana geldikçe yenilendiği, dolayısıyla sözleşmelerin fiilen beş yıldan kısa süre ile uygulandığı ve bundan sonra sözleşme sürelerinin beş yıl ile sınırlandırılacağı belirtilmiştir. Beypiliç'in ilgili yazısı ekinde bir bayi ile 2002-2009 yılları arasında yapılan sözleşmeler görülmektedir. Aynı bayi ile sözleşme süresiz olmasına rağmen 2002'de imzalanan bayilik sözleşmesi 2005, 2007 ve 2009 yıllarında yenilenmiştir.

190 İncelenen bayilik sözleşmelerinden görülmektedir ki söz konusu teşebbüslerin bazılarının münhasır bayilik uygulamaları olmakla birlikte, sözleşmeleri 5 yıl veya daha kısa sürelidir. Yalnızca Beypiliç bayilik sözleşmesinin süresi gereği grup muafiyetinden yararlanmamaktadır. Ancak Beypiliç'in bayilik sözleşmelerinin fiilen beş yıldan kısa süreli olduğu ve sözleşme süresinin beş yıl ile sınırlandırılacağı tespit edilmiştir. Bu kapsamda sözleşmelerinin süresinin en fazla 5 yıla indirilmesi işleminin ivedilikle yapılması konusunda Beypiliç'e görüş gönderilmesinin uygun olacağı kanaatine varılmıştır.

200 J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

- 1- Dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine
- 2- Ayrıca, Beypi Beypazarı Tarımsal Üretim Paz. San. ve Tic. A.Ş.'ye bayilik sözleşmelerinin süresinin beş yıla sınırlandırılması işleminin ivedilikle yapılması yönünde görüş bildirilmesini teminen Başkanlığın görevlendirilmesine

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.